گشت نشریات

درباره تبعیض جنسیتی

بسیج دانشجویی دانشگاه صنعتی شریف، شماره هشتم نشریه دانشجویی «ثمین» را منتشر کرد. در این شماره از نشریه دانشجویی «ثمین» موضوع تبعیض جنسیتی بازکاوی شده است؛ تفاوت ذاتی زن و مرد، تأثیر رسانه بر فرهنگ تبعیض، چرایی تبعیض، نقش فمینیسم در این روند و حقوق زنان در جامعه و خانواده بررسی شده است. در قسمتی از این نشریه آمده است: «دم زدن از تبعیض، در همین زمانه‌ای که در آن زندگی می‌کنیم، نه تنها بد، بلکه می‌تواند خیلی هم درست باشد؛ برخی گمان می‌کنند در جامعه ما، هر گونه حرکت در جهت تغییر شرایط زندگی زنان و اعتراض به موانع موجود برای رشد آنها برابر با اعتراضات ضد حاکمیتی و ضد اسلامی است.»

رؤیای مجازی

دانشجویان جنبش عدالتخواه دانشجویی دانشگاه شیراز، شماره ۲۷ نشریه دانشجویی «آرمانشهر» را منتشر کردند. در بیست‌وهفتمین شماره از نشریه دانشجویی «آرمانشهر» نازنین آرمان، عضو شورای مرکزی مجمع عدالتخواه دانشجویی آرمان، در سرمقاله این نشریه با عنوان «رؤیای مجازی» درباره چالش‌های آموزش مجازی در دوره کرونا نوشت. بررسی وضعیت معیشت مردم که با فشارهای اقتصادی دچار شیوع ویروس کرونا شده‌اند و تحلیل رابطه این شرایط اقتصادی با انتخابات و سیاست‌های امریکا، مسائل دیگری است که در این شماره به آن پرداخته شده است. یادداشت «مجاهد ماند» نیز به بهانه ترور شهید محسن فخری‌زاده نگارش شده است.

فراتر از فتنه

بسیج دانشجویی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شماره یازدهم نشریه «ایران ۱۴۰۴» را منتشر کرد. فراتر از فتنه، عنوان پرونده ویژه این نشریه است. در این نشریه به نقد و بررسی مسائل با نگاه دانشجویی، با محوریت عملکرد سیاست‌های اقتصادی دولت، مصوبات مجلس، بررسی عملکرد بودجه و تحلیل راه‌حل‌های اقتصادی بانک مرکزی مانند ادغام بانک‌ها پرداخته شده است. بررسی حقوقی اتهامات و حکم نهایی روح‌الله زم و طرح اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری، از جمله مطالب این نشریه دانشجویی است. در سرمقاله این نشریه دانشجویی نیز رضا نیک‌نژاد، درباره جریان تحریف که در سال‌های اوایل دهه ۹۰ در نظام سیاسی کشور رواج یافته است، یادداشتی نوشته است.

تعرض دولت به قانون اساسی

به همت بسیج دانشجویی دانشگاه شهید بهشتی، پانزدهمین شماره نشریه دانشجویی «هفت تیر» منتشر شد. در این شماره از نشریه سیاسی و دانشجویی «هفت تیر» در سرمقاله خود، محمد خطیب دماوندی، مدیر مسئول نشریه درباره «تعرض دولت به قانون اساسی و صلاحیت مجلس» نوشت: «تصویب برجام و تمامی توافق‌های بین‌المللی یکی از مهم‌ترین صلاحیت‌های مجلس شورای اسلامی است که در اصل ۷۷ قانون اساسی بدان تصریح شده است. طبیعتاً مجلس حق قانونگذاری و اظهارنظرهای بعدی در این باره را نیز خواهد داشت.» بررسی آثار و تبعات منفی تخریب اتاقک خانواده مظلوم بندرعباسی، بر فرآیند مطالبه‌گری و کنشگری جنبش دانشجویی و مروری بر عدالتخواهی و مشکلات معیشتی مردم، از مهم‌ترین مطالب این نشریه دانشجویی موفق است.

در میان تردیدها

به همت هیئت دانشجویی الزهرا(س) دانشگاه صنعتی شریف، پنجاه‌ویکمین شماره نشریه دانشجویی «حیات» منتشر شد. در این شماره از نشریه دانشجویی «حیات» در پاسخ به سؤالاتی چون؛ چیستی جهان‌بینی، جهان‌بینی مطلوب، نگاه جهان‌بینی‌های مختلف به مسائل گوناگون، دنیا، مرگ، نظم و...، جایگاه نظام فکری در تصمیمات ما و سبک زندگی، جایگاه شک و تردید در روند زندگی و مزیت داشتن نظام فکری، برآمده و این مسائل را مورد نقد و بررسی قرار داده است. این شماره به روح شهید محسن فخری‌زاده، دانشمند هسته‌ای تقدیم شده است.

نقض حقوق بشر

به همت بسیج دانشجویی دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری دادگستری، چهارمین شماره نشریه دانشجویی «خط بهشتی» منتشر شد. ماهنامه «خط بهشتی» بسیج دانشجویی دانشگاه علوم قضایی، چهارمین شماره خود را به یاد شهید حاج قاسم سلیمانی و شهید فخری‌زاده منتشر و موضوع ترور ایشان را از ابعاد حقوقی و قضایی بررسی کرده است. در این شماره به جز اشعار و دلنوشته‌ها و زندگینامه دو شهید، بررسی حقوقی ابعاد ترور شهید سلیمانی و سابقه تروریسم دولتی عمده مطالب را به خود تخصیص داده و همینطور واکنش‌های ایران به این اقدامات تروریستی را مورد بحث قرار داده است. از جمله عناوین این نشریه دانشجویی شامل؛ «نقض حقوق بشر در ترور سردار سلیمانی»، «انتقام سخت؛ از حرف تا عمل»، «ملت زخم خورده از تروریسم» و «سروده‌ای برای سردار دلها» است.

حمایت مجلس از دانشجویان متأهل

برخی مفاد طرح حمایت از خانواده که در مجلس به تصویب رسید به حمایت از دانشجویان متأهل اختصاص دارد

گزارش یک

علیرضا سزاوار

از آنجایی که مجلس کنونی هم جوانان نخبه انقلابی و هم مدیران با سابقه قانونگذاری دارد، در مباحث مربوط به جوانان هم با جدیت ورود کرده است. در همین راستا طرح «جوانی جمعیت و حمایت از خانواده» که بخشی از آن به خوابگاه متأهلی دانشجویی اختصاص یافته است، به تصویب رسید. مشکلات مربوط به دانشجویان متأهل از معضلات جدی حوزه دانشگاه است.

آبان ماه امسال تأخیر در تجهیز و ساخت خوابگاه‌های متأهلی باعث شد تا نمایندگان مجلس شورای اسلامی، وزیران بهداشت و علوم را برای پاسخگویی به مجلس احضار کنند. توسعه خوابگاه‌های متأهلی در دانشگاه‌ها پس از تصویب قانون تسهیل ازدواج از سوی مجلس شورای اسلامی در قانون بودجه ۹۹ جدی گرفته شد.

■ در حسرت مسکن متأهلی

افزایش و تجهیز خوابگاه‌های دانشجویان متأهل به عنوان طرح‌های عمرانی در اولویت به دانشگاه‌ها ابلاغ شده است که بر اساس این قانون دانشگاه‌ها باید شرایط تأمین یا ساخت خوابگاه‌های متأهلی را برای دانشجویان در اولویت فعالیت‌های خود قرار دهند؛ اتفاقی که با کندی در حال انجام است.

ظرفیت خوابگاه متأهلی به هیچ وجه با آمار ازدواج‌های دانشجویی همخوانی ندارد و نشان می‌دهد که دانشگاه‌ها فقط برای تعداد انگشت شمار این دانشجویان مسکن متأهلی دارند که همین تعداد در برخی دانشگاه‌ها وجود ندارد.

وضعیت خوابگاه‌های متأهلی در بسیاری از مراکز آموزش عالی به نحوی است که در سال‌های اخیر بر ازدواج دانشجویی نیز تأثیر منفی داشته است. کمبودهای زیاد در خوابگاه‌های متأهلی باعث شده که برخی از دانشجویانی که قصد تشکیل زندگی و ازدواج دارند، به دلیل نبود خوابگاه متأهلی منصرف شوند.

وضعیت خوابگاه‌های دانشجویی در دانشگاه‌های صنعتی نسبت به سایر دانشگاه‌ها بسیار نامناسب‌تر است. البته اینگونه نیست که سایر دانشگاه‌ها توانستند مشکل موجود در بخش خوابگاه‌های متأهلی را رفع کنند. دانشگاه‌های تهران، امیرکبیر، علم و صنعت و شریف از جمله دانشگاه‌های بزرگ کشور هستند که مسئولان دفاتر نهاد این دانشگاه‌ها انتقادات زیادی در خصوص کمبود ظرفیت خوابگاه متأهلی و در پی آن کاهش ازدواج دانشجویی عنوان کردند.

■ خوابگاه متأهلی در اختیار دانشجویان مجرد!

دانشگاه علم و صنعت در سال جاری تنها خوابگاه متأهلی خود را جمع آوری کرده و به دانشجویان مجرد اختصاص داده است! علاوه بر اینکه هزینه‌های بالا مانع نگهداری یا احداث این خوابگاه‌ها می‌شود؛ به نظر می‌آید که مسئولان دانشگاه علم و صنعت این مسئله را بهانه‌ای برای جمع‌آوری این خوابگاه‌ها قرار داده‌اند. در صورتی که دانشگاه صنعتی که درآمد بیشتری هم نسبت به دانشگاه‌های علوم انسانی و سایر دانشگاه‌ها دارد، می‌تواند به راحتی بستر ساخت این خوابگاه‌ها را فراهم کند که تاکنون اقدامی در این خصوص نکرده است.

مشکل کمبود خوابگاه متأهلی در سال‌های اخیر نگرانی زیادی برای دانشجویان ایجاد کرده است، به گونه‌ای که تحصیل دانشجویان متأهل در مقاطع تحصیلات تکمیلی به اختصاص خوابگاه متأهلی گره خورده و اگر دانشگاهی ظرفیت اختصاص خوابگاه متأهلی را نداشته باشد، ممکن است که دانشجویان، دانشگاه مورد نظر را به عنوان مقصد نهایی خود برای ادامه تحصیل انتخاب نکنند.

امسال بحران خوابگاه متأهلی با موارد مختلفی از جمله مشکلات دانشگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای ذیربط، وزارت علوم و نهادهای بالادستی بررسی شد. در نهایت این موضوع دغدغه نمایندگان مجلس شورای اسلامی شد و در تصویب طرح حمایت از خانواده و جمعیت مورد توجه قرار گرفت.

■ حل مشکلات دانشجویان متأهل در مجلس

عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی در خصوص این طرح به خبرگزاری بسیج دانشجویی گفت: «طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده، ۷۲ ماده دارد و برای خوابگاه متأهلی دانشجویی ۴ یا ۵ ماده از این طرح به خوابگاه متأهلی اختصاص یافته است. یکی از مسائلی که در این طرح تدارک دیده شده خوابگاه متأهلی برای دانشجویان اعم از بومی و غیربومی چه دختران و چه پسران است. دو، سه ماده طرح توسعه خوابگاه متأهلی در این مصوبه داریم که تا پنج یا شش سال دیگر خوابگاه‌های متأهلی وسیع و گسترده می‌شود. همچنین بودجه‌هایی را برای ودیعه مسکن دانشجویان پیش‌بینی کرده و مرخصی تحصیلی برای دانشجویان باردار و مادر در نظر گرفته‌ایم.»

امیرحسین بانکی پور افزود: «از دیگر مفاد این طرح می‌توان به آموزش مجازی برای مادران باردار یا دارای فرزند زیر سه سال اشاره کرد. همچنین طرح دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی به ازای هر فرزند شش ماه کسر می‌شود. مسائل دیگری مثل حذف شیفت شب مادران باردار، مرخصی دوهفته‌ای برای تولد فرزند به پدر، تخفیف و تسهیلات در واگذاری زمین و غیره نیز از دیگر مزایای این طرح است.»

نماینده مردم اصفهان در مجلس تصریح کرد: «مزایای دیگر این طرح در خصوص توسعه خوابگاه‌های متأهلی است که هم بودجه خوبی برای آن فراهم و هم از راه تسهیلات بانکی پیش‌بینی‌هایی برای آن در نظر گرفته شده است و هم اینکه اجازه داده شده که دانشگاه‌ها ساختمان‌های دیگر را بهسازی کنند و آن را به سمت خوابگاه متأهلی ببرند. این طرح در مجلس تصویب شده و منتظر تأیید شورای نگهبان است و در صورت تأیید شورای نگهبان از سال ۱۴۰۰ این طرح ابلاغ می‌شود و از مهرماه سال آینده با اختصاص بودجه مناسب دانشگاه‌ها ملزم به اجرای آن هستند.»

■ نهاد رهبری همپای نمایندگان

نهاد رهبری در دانشگاه‌ها نیز برای حمایت از طرح تصویب شده از سوی نمایندگان مجلس و حل مشکلات خوابگاه‌های متأهلی طرحی را در شورای فرهنگی نهاد مطرح کرده که در راستای این مصوبه می‌تواند در حل مسئله دانشجویان متأهل راهگشا باشد. رئیس مرکز جمعیت و خانواده نهاد رهبری در این خصوص گفت: «بخشی از طرح حمایت از خانواده و جمعیت که از سوی کمیسیون فرهنگی مجلس تدوین شده، مربوط به دانشگاه است که خوابگاه متأهلی از مهم‌ترین بحث دانشگاهی آن است. خوابگاه متأهلی، مهد کودک‌های مربوط به دانشجویان متأهل و اساتید، خدماتی که باید به متأهلان داده شود، مرخصی‌ها، سنوات، تخفیف شهریه‌ها و آموزش‌ها در این طرح آمده است.»

حجت‌الاسلام هاشمی، با بیان اینکه مجلس هر قانونی را که تصویب می‌کند، منابع مالی برای آن در نظر گرفته می‌شود، با اشاره به کاهش ازدواج دانشجویی به دلیل مشکلات خوابگاه متأهلی گفت: «این مسئله را تأیید می‌کنیم که به دلیل مشکلات خوابگاه‌های متأهلی تعداد ازدواج‌های دانشجویی کاهش پیدا کرده است. نهاد رهبری طرحی را در این خصوص در شورای فرهنگی تدوین کرده که با کمک مصوبه مجلس مشکلات خوابگاه متأهلی برطرف خواهد شد.»

> افزایش و تجهیز خوابگاه‌های دانشجویان متأهل به عنوان طرح‌های عمرانی در اولویت به دانشگاه‌ها ابلاغ شده است که بر اساس این قانون دانشگاه‌ها باید شرایط تأمین یا ساخت خوابگاه‌های متأهلی را برای دانشجویان در اولویت فعالیت‌های خود قرار دهند؛ اتفاقی که با کندی در حال انجام است

■ تلاش ۹ کمیسیون برای مشکلات متأهلی

طرح «جوانی جمعیت و حمایت از خانواده» همان طرح سابق «جمعیت و تعالی خانواده» است که در کمیسیون مشترک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. طرحی که چندین سال در پستوهای مجلس خاک خورد و دوباره به جریان افتاد.

مقدمات طرح «جوانی جمعیت و حمایت از خانواده» در مجلس پیشین آماده شد اما برای اینکه تکمیل شود در کمیسیون فرهنگی کار خود را آغاز کرد. پس از شروع به کار این طرح در کمیسیون فرهنگی، در گام بعدی این طرح در اختیار کمیسیون مشترک که شامل ۹ کمیسیون بهداشت و درمان، آموزش و تحقیقات، فرهنگی، اجتماعی، برنامه و بودجه و... است، قرار گرفت تا در نهایت تصویب شد.

نایب رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی در خصوص این طرح به خبرگزاری برنا گفت: «این طرح ۱۰ فصل دارد که محور اصلی آن فرزندآوری و افزایش جمعیت است، چراکه افزایش جمعیت یک نیاز اساسی برای ایران اسلامی است و از طرف دیگر یکی از مؤلفه‌های قدرت هر کشور به جمعیت آن به ویژه جمعیت جوان بازمی‌گردد، بنابراین اگر تدبیر نکنیم یا دیرهنگام اقدام کنیم، آینده خوبی از لحاظ جمعیت نخواهیم داشت. فراهم کردن زمینه رشد جمعیت کشور، رفع موانع فرزندآوری و ازدواج آسان از دیگر محورهای اصلی این طرح است که در کمیسیون فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت. تلاش کردیم سهم و نقش تمام سازمان‌ها و نهادها که قرار است در مقام عمل دست حمایتی خود را باز کنند و حامی باشند مشخص کنیم و ان‌شاءالله این طرح پاسخگوی نیازهای مردم باشد.»

غلامرضا منتظری، با بیان اینکه یکی از ارکان این طرح مباحث اقتصادی، تشویق‌ها، مشوق‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت است، گفت: «برای مثال اگر محل تحصیل دانشجویی جدا از محل زندگی او باشد و بخواهد ازدواج کند، در این طرح پیش‌بینی شده که وزارتخانه مربوط شرایط تحصیل دانشجو در شهر خود را فراهم کند تا این فرد هم تشکیل خانواده دهد و هم درس بخواند یا مسائلی مانند خدمت وظیفه هم در این طرح مورد توجه قرار گرفته است که صحبت در مورد جزئیات آن زود است.»

نماینده مردم گرگان و آق قلا در مجلس شورای اسلامی درخصوص تفاوت این طرح با قانون تسهیل ازدواج و علت اجرایی نشدن این قانون تصریح کرد: «قانون تسهیل ازدواج مصوب شده و در حال حاضر یک قانون است اما به دلیل ضعف در نظارت تاکنون اجرا نشده است هرچند دستگاه‌های مربوطه هم برای اجرا نکردن آن دلایلی دارند که باید شنید و مورد کارشناسی قرار داد و ما در مجلس شورای اسلامی پیگیر اجرایی کردن آن هستیم. اما طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده تکرار این قانون نیست هرچند فصل‌های مشترکی دارند اما تکراری نیستند و این طرح مواد و تبصره‌های متفاوتی دارد.»

■ وضعیت نامناسب شریف و پلی تکنیک

دانشگاه پلی‌تکنیک در زمینه خوابگاه‌های دانشجویی وضعیتی بهتر از دانشگاه علم و صنعت ندارد. تعداد دانشجویان در صف انتظار اسکان در خوابگاه‌های دانشگاه پلی‌تکنیک سه برابر ظرفیت خوابگاه متأهلی است، اما مسئول نهاد این دانشگاه نظر دیگری دارد. در این خصوص میراحمدی، مسئول نهاد این دانشگاه به خبرگزاری دانشجو گفت: «دانشگاه امیرکبیر توانسته است با کمبود فضای فیزیکی ۹۰ زوج دانشجو را در خوابگاه‌های خود اسکان دهد، اما آمار ازدواج دانشجویی به دلیل کمبود ظرفیت خوابگاه متأهلی در این دانشگاه کاهش یافته است.»

دانشگاه شریف هم نتوانسته است وضعیت قابل قبولی را برای دانشجویان متأهل خود فراهم کند. دانشگاه شریف هم فضای فیزیکی احداث خوابگاه را دارد و هم از توان مالی نسبتاً بهتری نسبت به دانشگاه‌های دیگر برخوردار است، اما ساخت خوابگاه متأهلی اولویت مسئولان این دانشگاه نیست و متأسفانه نیازی برای احداث خوابگاه متأهلی نمی‌بینند.

دانشگاه تهران اما نسبت به دیگر مراکز آموزش عالی از امکانات بهتری برای اسکان دانشجویان متأهل برخوردار است و مشکلات کمتری در این زمینه دارد. با این حال نمی‌تواند پاسخگوی نیاز دانشجویان متأهل خود باشد. دانشگاه تهران جمعیت به مراتب بیشتری نسبت به دانشگاه علم و صنعت و امیرکبیر دارد که درحال حاضر ۵۰ هزار دانشجو در این دانشگاه تحصیل می‌کنند و از این میان بیش از هزار دانشجو متقاضی اسکان در خوابگاه‌های متأهلی هستند.

نهاد رهبری در این دانشگاه همواره پیگیر مشکلات این دانشجویان بوده است به ویژه از زمانی که ازدواج دانشجویی در دانشگاه تهران آغاز و طرح مشاوره خانواده و کارگاه‌های مهارت آموزی برای دانشجویان راه‌اندازی شد، هم ازدواج‌های موفق‌تری شکل گرفت و هم تعداد ازدواج دانشجویی افزایش یافت.

البته دانشگاه تهران نسبت به دانشگاه‌های دیگر جلوتر است. تعداد خوابگاه‌های متأهلی این دانشگاه بیشتر از آمار نسبی جمعیت دانشگاه است، اما هنوز آن نیازی که دانشجویان دارند را اشباع و برطرف نمی‌کند. در حال حاضر ۱۵۰۰ دانشجوی متأهل در سه خوابگاه این دانشگاه ساکن هستند و امکانات بسیار مناسبی دارند. امکان استفاده دو تا چهار سال برای دانشجویان از این خوابگاه‌ها میسر است، اما در نهایت دانشجویان به خوابگاه‌های بیشتری نیاز دارند.

نهراسیدن و ایستادگی بر مواضع درست

بایدها و نبایدهای کار در تشکل‌های دانشجویی - ۸

یادداشت

دکتر ایوب توکلیان*

فَاستَقِم کما أُمِرتَ وَمَن تابَ مَعَک وَلا تَطغَوا إِنَّهُ بِما تَعمَلونَ بَصیرٌ)

پس همان گونه که فرمان یافته‌ای، استقامت کن و همچنین کسانی که با تو به‌سوی خدا آمده‌اند (باید استقامت کنند!) و طغیان نکنید که خداوند آنچه را انجام می‌دهید می‌بیند!

گاهی اوقات حوادثی در کشور یا دانشگاه رخ می‌دهد که بر خلاف اصول انقلابی و اسلامی و حتی اخلاقی است و دانشجوی مؤمن و انقلابی با درک صحیح از این موضوع احساس تکلیف می‌کند و تمایل دارد واکنش مناسب و کوبنده‌ای هم داشته باشد. اما همیشه اوضاع بر وفق مراد نیست و در فتنه‌های پیچیده، به دلیل هژمونی رسانه‌های زرد و مخرب، دانشجوی فعال و آرمانگرا احساس غربت و تنهایی می‌کند و در شرایطی قرار می‌گیرد که هرگونه موضع‌گیری ممکن است از سوی جریان‌های مزبور در دانشگاه برای وی گران تمام شود. گاهی اوقات کار ممکن است به جایی برسد که دانشجو مورد تمسخر یا اتهام قرار گیرد و حتی تأثیر منفی بر نمرات وی هم داشته باشد. اما این تمام ماجرا نیست. حرف حق را باید زد. حتی اگر تنها باشیم. حتی اگر هزینه داشته باشد. ایستادگی و پایداری بر اصول و ارزش‌ها، یکی از الفبای کار در تشکل‌های دانشجویی است و دانشجو نباید از ترس اینکه بخواهد موضع حقی در دفاع از وطن یا دین یا انقلاب و ارزش‌ها بگیرد و هزینه‌ای برای او داشته باشد، عقب‌نشینی کند. اگر دانشجو به بهانه‌های مختلف نسبت به ظلم و هتاکی به ارزش‌ها سکوت کرد، قطعاً در آینده‌ای نه چندان دور در مسندهای بالاتر هم که بنشیند، به‌جای یک فرد ارزشگرا و آرمانگرا یک فرد معامله‌گر و محاسبه‌گر خواهد بود و چه بسا بسیاری از ارزش‌ها را به مسلخ روحیه منفعت طلبانه خود ببرد. البته مقصود از ایستادگی بر حق و اصول این نیست که دانشجو اقدام به رفتارهای رادیکال و هنجارشکنانه کند یا اخلاق مداری را کنار بگذارد. لذا باید دقت شود که هر چیزی ارزش اصرار و ایستادگی و هزینه دادن را ندارد. گاهی اوقات دانشجویان بر سر موضوعات درجه چندم و کم اهمیت جنجال به پا و برای خود و تشکل‌هایشان دردسر درست می‌کنند ولی در مقابل مسائل کلیدی و بسیار مهم، در خواب به سر می‌برند و غافل از این می‌شوند که اینجا جای مقاومت و پافشاری بوده است.

■ کنشگر باشیم، نه منفعل

اگر به گذشته برگردم و بار دیگر فرصت حضور در عرصه‌های دانشجویی را پیدا کنم، یکی از مهم‌ترین راهبردهای خود را این قرار می‌دهم که کنشگر باشم نه واکنشگر. اگر منتظر این باشیم که دشمن شبهه‌افکنی کند و ما برویم سراغ پاسخ دادن، قافیه را باخته‌ایم، چراکه تا بیاییم شبهه را جواب دهیم، شبهه بعدی آمده است. یعنی تا بیاییم تنظیم کنیم که پاسخی به یک حمله روانی بدهیم، با حمله بعدی مواجه می‌شویم و آنگاه هرگز نخواهیم توانست به هیچ کدام از آنها پاسخ مناسب دهیم. اما می‌توان به‌جای اینکه در مقام انفعال و واکنشگری قرار گرفت و صرفاً مشغول پاسخ به شبهات دیگران شد، تشکل‌های دانشجویی انقلابی ابتکار عمل را به دست گیرند و میدان بازی را آنها تعریف کنند، یعنی به‌جای دفاع، حمله کنند و چه جمله زیبایی است: بهترین دفاع، حمله است!

برای مثال تشکل‌های دانشجویی به‌جای اینکه صبر کنند تا غرب و تفاله‌های آن شبهه بیفکنند که جمهوری اسلامی نقض آزادی بیان یا حقوق بشر می‌کند، پیشدستی کنند و با استناد به واقعیت‌های موجود دنیا، همان غرب و جیره خوارانش را به چالش بکشند و آنها را در مقام پاسخ دهی قرار دهند. کافی است واقعیات غرب به‌طور دقیق و مستند، از سوی تشکل‌های دانشجویی منعکس شود، به‌طور حقیقی غرب رسوا و به طور عمیق و کامل به چالش کشیده می‌شود. از برخورد امریکا و اروپا با اقلیت‌های دینی، سیاهپوستان، مهاجران، مسلمانان و... گرفته تا برخورد با معترضان و مخالفان خود در کف خیابان‌های پاریس و نیویورک. از انحصار قدرت در دست احزاب ثروتمند گرفته تا انحصار ثروت در دست جریان‌های خاص. از کارتن خوابی در قلب لندن و بسیاری از ایالات امریکا تا فقر و بیکاری در بسیاری از کشورهای مدعی. در واقع دانشجو باید به طور مداوم محتوا تولید کند، خشاب‌های رسانه‌های خود را پر از محتواهای مستند، دقیق و رسواکننده کند و جریان‌های فکری غربزده را امان ندهد. لب کلام این است که دانشجو باید کنشگر باشد و نه واکنشگر. یعنی اجازه ندهد میدان بازی را آنگونه که دشمن می‌خواهد برای او تعریف کنند بلکه او باید میدان بازی را برای دشمن تعریف کند.

***دبیر کل اسبق اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان کشور**
عضو هیئت علمی دانشگاه

بی‌محلی به پایان نامه‌های محیط‌زیستی

نگاه

ابراهیم مشیریان

در سال‌های اخیر تعداد قابل توجهی مقاله و پایان‌نامه‌های دانشگاهی در حوزه محیط زیست منتشر شده ولی مورد استفاده سیاستگذاران و مسئولان اجرایی قرار نگرفته است.

بررسی اطلاعات منتشر شده در سامانه گنج یا همان پایگاه اطلاعات علمی ایران نشان می‌دهد در یک دهه اخیر دانشجویان در رشته‌های مختلف، پژوهش‌های جالبی در زمینه معضلات زیست محیطی تهیه کرده‌اند. تاکنون حدود ۵هزار پایان‌نامه و مقاله با موضوع آلودگی هوا در سامانه گنج به ثبت رسیده است.

بیشترین پایان‌نامه‌ها و مقالات ثبت شده هم متعلق به دانشجویان کارشناسی‌ارشد با ۳هزار و ۹۲۰ مقاله بوده است. البته دانشجویان دکترای تخصصی هم تاکنون ۴۱۰ مقاله در حوزه محیط زیست به ثبت رسانده‌اند که بعد از آنها دانشجویان دکتری با ۵۱ مقاله و دانشجویان مقطع دکترای تخصصی (عمومی) با ۲۵ پایان نامه ثبت شده قرار دارند.

دانشگاه زنجان، نخستین دانشگاهی است که بیشترین تعداد مقالات دانشجویی و پایان نامه با موضوع آلودگی هوا را به خود اختصاص داده است. پس از آن دانشگاه تربیت‌مدرس، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه تبریز و فردوسی مشهد قرار دارد. همچنین دانشجویان و اساتید رشته جغرافیا، مهندسی عمران، مهندسی مکانیک و اقتصاد و مهندسی شیمی هم بیشترین فعالیت را در این زمینه داشته‌اند.

برخی مدیران دولتی دلیل استفاده نکردن از پژوهش‌های دانشگاه در حوزه محیط زیست را این می‌دانند که مقالات مبتنی بر نیاز جامعه نبوده و بیشتر پژوهش‌محور است.

حال آنکه فقط اندکی از پایان‌نامه‌ها چنین ویژگی‌ای دارند و مقالات در رشته محیط‌زیست، به‌معنی واقعی کاربردی است، به‌طوری که دانشجویان از همان ابتدا مشکلات موجود در جامعه را با اساتید راهنمای خود در میان گذاشته تا براساس آن عنوانی مرتبط را در مقاله خود به تصویب برسانند، یعنی تصویب عنوان پایان‌نامه‌های این رشته از چند مرحله عبور می‌کند تا در نهایت به نتیجه برسد.

رخشان حجازی عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران‌شمال در این‌باره به خبرگزاری دانشگاه آزاد گفت: «مقالات تولیدی هم کاملاً منطق بر علم روز دنیاست و شاهد مثال هم انتشار مقالات محیط‌زیستی در بهترین ژورنال‌های علمی دنیاست، درحالی که قطعاً اگر مقالات از کیفیت لازم برخوردار نبود، هیچ‌گاه به ژورنال‌های معتبر دنیا نمی‌رسید؛ ازاین‌رو معتقدم دلیل اینکه در کشور خروجی قابل قبول عملیاتی از مقالات محیط‌زیستی وجود ندارد، به‌خاطر آن است که دولت و نهادهای مختلف اعم از خصوصی و دولتی اقبالی به استفاده از خروجی دانشگاهیان ندارند.»

استاد اقتصاد محیط‌زیست دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران‌شمال در نهایت تأکید کرده است: «مسئله دیگر هم این است که وقتی قرار باشد بین دانشگاه دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی قراردادی برای انجام فعالیت پژوهشی منعقد شود، عموماً ارگان‌ها سراغ دانشگاه‌های سراسری می‌روند و این هم خود یک معضل دیگری محسوب می‌شود، ازاین‌رو اساتید واحدهای مختلف این دانشگاه در استفاده از طرح‌های برون‌دانشگاهی دست‌شان خالی است و در عمل از ظرفیت علمی و عملی پایان‌نامه‌های این دانشگاه آن‌طور که باید استفاده نمی‌شود.»